

Zamek Państwowy Opoczno

Trasa nr 1

zámek Opoczno

Autorzy tekstu: mgr Tomáš Kořínek, Milan Junek, mgr Vladimír Tregl, mgr Kateřina Rainišová

**Witamy i zapraszamy do Zamku Państwowego w
Opocznie.**

**W trakcie zwiedzania prosimy nie dotykać niczego, nie
siadać na niczym i poruszać się tylko w wyznaczonych
miejscach.**

1. Sala Afrykańska

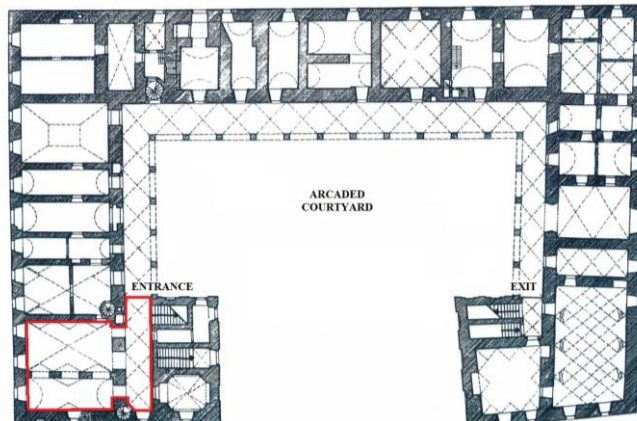
Sala Afrykańska została wybudowana przez księcia Józefa II Colloredo-Mannsfeld (1866-1957) na początku XX wieku. Człowiek ten będzie nam towarzyszył podczas całego naszego zwiedzania i stopniowo poznamy całą historię jego życia.

W wieku około czterdziestu lat Józef udał się na dwie wyprawy łowieckie do Afryki i dwie wyprawy łowieckie do Ameryki Północnej. Podróże te stały się bardzo modne wśród szlachty na początku XX wieku, a Józef był jednym z pierwszych, którzy podjęli się takich wypraw. Dzięki podróżom stał się założycielem jednej z najstarszych kolekcji etnograficznych w Czechach, skupionej w Opcznie.

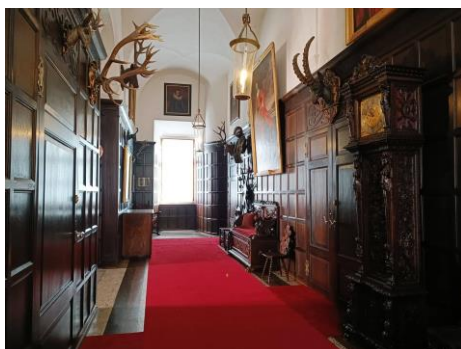
Pierwsze dwie podróże wiodły do Afryki, na tereny dzisiejszego Sudanu, Etiopii i Erytrei (1901 i 1902), skąd Józef przywiózł trofea w postaci czterech zastrzelonych lwów, różnych antylop i np. bawoła kafirskiego umieszczonego nad kominkiem (z tych podróży przywiózł np. ogon słonia, skórę pytona czy skorupę żółwia).

Oprócz przedmiotów przyrodniczych Józef przywiózł także wiele przedmiotów codziennego użytku miejscowych tubylców. Były to różne naczynia, biżuteria i broń.

Kolejne dwie wyprawy księcia odbyły się do Ameryki Północnej (1904-1905 i 1905-1906). Obie podróże odbyły się wraz z jego pierwszą żoną, księżniczką Lucy Yvonne. Odwiedzili m.in. park Yellowstone i Grand Canon. Również z tych wypraw przywiózł wiele trofeów myśliwskich, które do dziś można oglądać w salonie gier na pierwszym piętrze zamku, ubrania tubylców, zabawki indiańskich dzieci i rakiety śnieżne, bez których nie obszłiby się podczas polowań na Alasce.

2. Schody i Korytarz 1 piętro

W pierwszej części klatki schodowej proszę zwrócić uwagę na dwa obrazy przedstawiające nasz zamek i letnią rezydencję w parku. Broń stanowi tylko ułamek opoczyńskiej kolekcji, która liczy ponad dwa tysiące eksponatów i którą można podziwiać podczas zwiedzania drugiego piętra zamku, gdzie znajduje się zbrojownia.

Pierwsza wzmianka o Opocznie znajduje się w kronice Kosmasa (z 1068 roku). Miasto jest jednym z najstarszych miast w Republice Czeskiej.

Pierwszymi udokumentowanymi właścicielami była rodzina Drslaviców, która przebudowała pierwotną drewnianą twierdzę na zamek gotycki, który został spalony w czasie wojen husyckich.

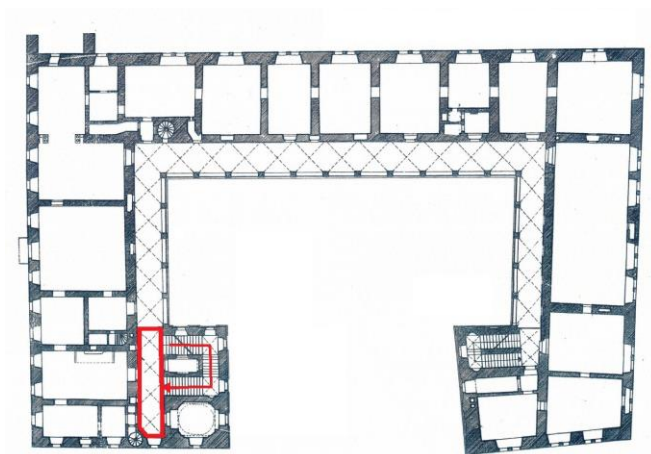
Ważnym okresem dla Opoczna jest koniec XV wieku, kiedy to zamek zyskał jeden z najbogatszych rodów wschodnich Czech – ród Trczków z Lipy. Ród Trczków pozostał w Opocznie przez 140 lat, w tym czasie stworzył tutaj siedzibę rodzinną, którą przebudował w stylu renesansowym. W tym okresie powstały na przykład arkady, które można podziwiać na dziedzińcu. Krużganki umożliwiały połączenie wszystkich pomieszczeń zamku.

Na początku XVII wieku majątek Trczków osiągnął ogromne rozmiary. Jan Rudolf Trczka z Lipy wspierał poetów humanistów, a jego żona, Maria Magdalena, zajmowała się głównie sprawami majątkowymi – pożyczala, kupowała i wymieniała nieruchomości. Jej determinacja i bezkompromisowość sprawiły, że wśród poddanych zyskała przydomek "zła Manda". Po bitwie na Białej Górze tylko Albrecht z Wallenstein przewyższył Trczkę w posiadaniu majątku.

Syn Marii Magdaleny i Jana Rudolfa nazywał się Adam Erdman Trczka z Lipy (na obrazie na tle schodów). Był jednym z najbliższych powierników Wallensteina i razem z nim został zamordowany w Chebie w 1634 roku. W ten sposób ród Trczków z Lipy praktycznie wymiera.

Zamek Opoczno zyskał Rudolf Colloredo, ulubieniec cesarza i współuczestnik likwidacji Wallensteina (obraz na drzwiach do arkad).

Za czasów rodziny Colloredo zamek przeszedł wiele modyfikacji. Ostatnia znacząca przebudowa została przeprowadzona przez księcia Józefa II Colloredo-Mannsfeld, który zmodernizował zamek (m.in. wybudował nowoczesne łazienki)

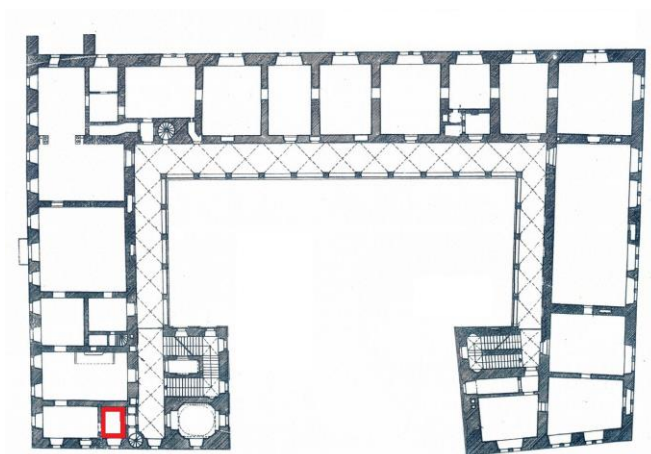

3. Łazienka Księcia

Męska łazienka pochodzi z około 1912 roku i służyła jako prywatna łazienka panującego księcia.

Ciekawostką jest prysznic z urządzeniem masującym firmy Shanks&Company. Sterowanie dźwignią umożliwiało napełnianie wanny w różnych pozycjach, opuszczanie głowicy prysznicowej lub dysz w pionowych częściach konstrukcji parawanu.

4. Sypialnia Księcia

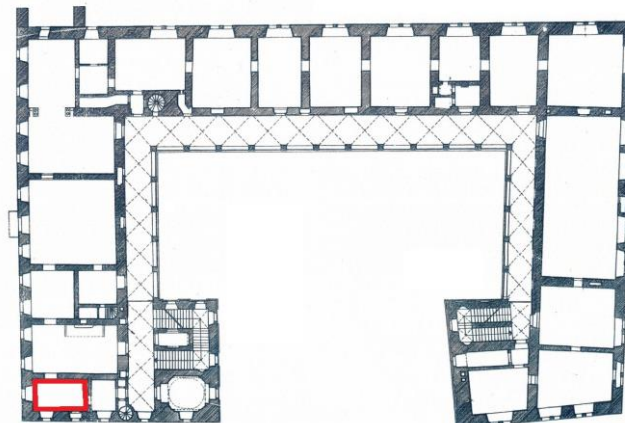

Pokój uzyskał swój romantyczny wygląd na początku XX wieku.

Józef C-M urodził się w Pradze w 1866 roku, ale dorastał na zamku Dobříš – kolejnym rodzinnym zamku rodziny C-M. Wychowaniem zajęła się francuska guwernantka, stopniowo budując jego związek z Francją, który doprowadził w końcu do dwóch małżeństw z tego kraju. W tym czasie Józef przyjeżdżał do Opoczna tylko na wakacje, ale pomimo wszystko Opoczno stało się tak bliskie jego sercu, że po przejęciu majątku zaczął tu budować imponującą reprezentacyjną rezydencję rodzinną.

Ojcem Józefa C-M był Hieronim C-M. Hieronim pełnił wiele funkcji publicznych – był ministrem orki w dwóch rządach Cesarstwa Austro-Węgierskiego i burmistrzem wspomnianego miasta Dobříš. Zmarł, kiedy Józef miał piętnaście lat, od tego czasu rodziną zajmowała się jego matka Aglae z domu Festetics.

W pokoju znajduje się drugi piec amerykański w zamku. Przywieziony z Ameryki Północnej przez Józefa podczas swoich podróży.

5. Salon Księcia

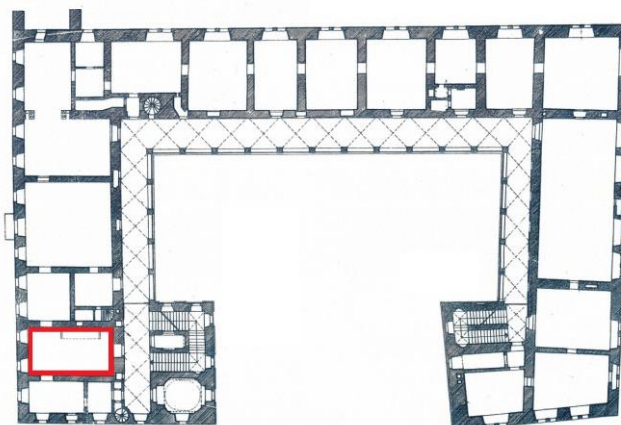
W skład apartamentu wchodził również salon, w którym książę przyjmował gości prywatnych i handlowych lub dyskutował z przyjaciółmi.

Książę Józef C-M od piętnastego roku życia był systematycznie przygotowywany do przejęcia majątku rodzinnego. Po studiach prawniczych i odbyciu obowiązkowej służby wojskowej wstąpił do służby dyplomatycznej w Berlinie, a następnie w Paryżu.

Punkt zwrotny nastąpił w 1895 r., kiedy zmarł jego dziadek Józef Franciszek C-M, do tej pory głowa rodziny książęcej. Po jego śmierci majątek przejął Józef C-M.

Książę Józef C-M początkowo nie poświęcał wiele czasu na zarządzanie majątkiem i raczej "cieszył się" rodzinnym bogactwem. Zbierał broń, obrazy, książki, monety... podróżował (Afryka, Ameryka). Z Opoczna stopniowo rodził się skarbiec rodzinny, w którym Józef zaczął gromadzić kolekcje rodzinne.

Można obejrzyć zdjęcie księcia Józefa II C-M z 1903 roku z dziedzińca zamku w samochodzie francuskim Clement-Bayard, co pokazuje jego entuzjazm dla motoryzacji, ale także dla nowoczesnej techniki – kazał zelektryfikować zamek, wprowadził łazienki z ciepłą wodą, spłukiwane toalety itp.

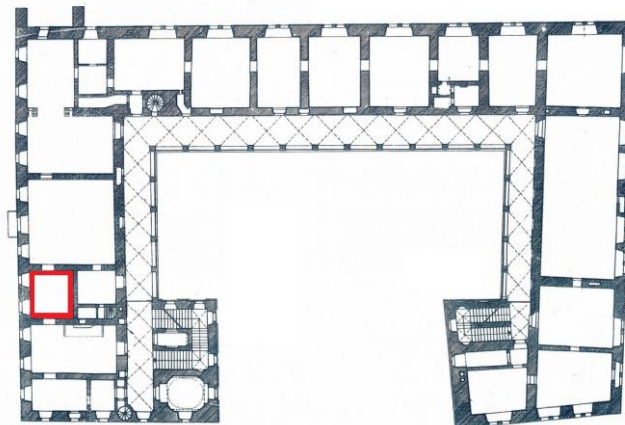
6. Gabinet Księcia

Józef zaczął korzystać ze swojego gabinetu i salonu szczególnie po 1906 roku, kiedy zmarł główny zarządca majątku – Jan Kolda. Od tego czasu Józef II C-M prowadził swoje posiadłości samodzielnie. Poświęcił się głównie leśnictwu.

Wszystkie majątki przynosiły w tym czasie zyski i książe podejmował też różne eksperymenty. Na przykład w Dobříšu założył hodowlę piżmaków dla ich futra (piżmaki przywiózł ze swoich podróży po Ameryce – dzięki temu gatunek ten rozprzestrzenił się na całą Europę) lub lisów arktycznych.

Bezdzienny Józef stracił zainteresowanie swoimi posiadłościami po reformie rolnej w okresie Pierwszej Republiki, kiedy to przekazał swój majątek siostrzeńcom i kazał sobie płacić wysoki czynsz. Zapewniło mu to niezwykle wysoki standard życia i pozwoliło realizować swoje pasje na całym świecie.

7. Jadalnia

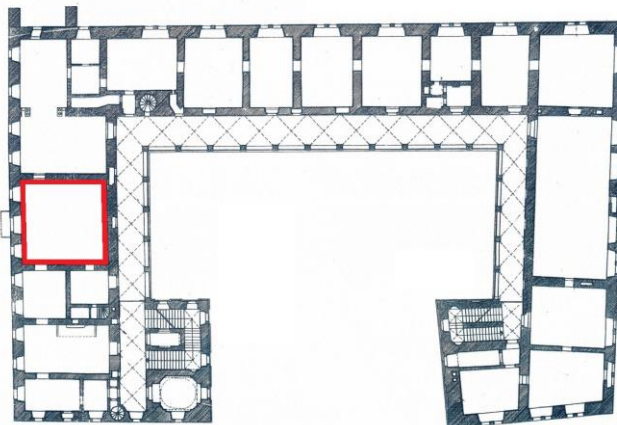

Jadalnia, jedno z najbardziej imponujących pomieszczeń w zamku. Pokój odwiedzany przez każdego honorowego gościa w swoim czasie.

Na przykład na zamku Opoczno gościł cesarz Franciszek Stefan Lotaryński, który spogląda na nas z obrazu po lewej stronie sali. Posiadłość w Opocznie odwiedził dwukrotnie, zawsze bez swojej żony, cesarzowej Marii Teresy (portret obok). Wśród innych ważnych gości, których Colloredo-Mannsfeldowie przyjmowali na zamku, należy wymienić cara Rosji Aleksandra I, króla Prus Fryderyka Wilhelma III oraz późniejszego kanclerza Austrii Metternicha (1813). Do ostatnich ważnych gości należał następca tronu Franciszek Ferdynand d'Este.

W jadalni zamkowej znajdziemy szereg innych portretów należących do rodziny cesarskiej, czy to rodziców Marii Teresy – Karola VI i Elżbiety Krystyny – na froncie, czy Ferdynanda I nad drzwiami do kolejnego pomieszczenia.

Nad drzwiami, przez które weszliśmy do jadalni – Franciszek I. Dwa ostatnie wymienione obrazy namalował Franciszek Horčička – człowiek, który był opiekunem Galerii Colloredskiej. Do funkcjonowania zamkowej jadalni należy dodać, że posiłki przygotowywano w kuchni na piętrze poniżej, a następnie transportowano na piętro windą elektryczną. Winda prowadziła do kolejnego pomieszczenia – przygotowalni posiłków, gdzie przygotowywano jedzenie, a następnie przynoszono je na stół.

8. Salon Reprezentacyjny

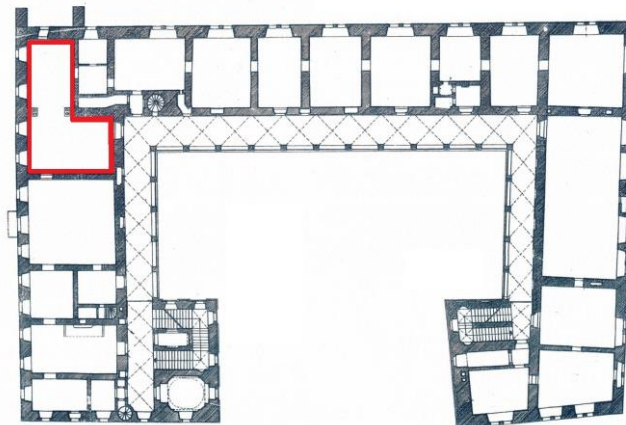

Józef C-M zaprosił do dekoracji tej wspaniałej sali zamkowej artystów z Francji, którzy spełnili jego marzenie na przełomie XIX i XX wieku i stworzyli salę odpowiadającą francuskiemu barokowi.

W boazerię wbudowana jest galeria portretów rodzinnych, upamiętniająca członków rodziny książęcej w szatach Orderu Złotego Runa, najwyższego możliwego odznaczenia przyznawanego przez Habsburgów.

Dama na obrazie w różowej sukni – Maria Izabela, z domu Mansfeld. Jej małżeństwo z Franciszkiem Gundakarem I Colloredo połączyło dwie ważne rodziny, zakładając ród Colloredo-Mannsfield.

Mężczyzna z wąsami na jednym z portretów był dziadkiem naszego Józefa – nazywał się Józef Franciszek i to jemu Józef zawdzięczał ogromny majątek, który mu zapisano. Józef Franciszek dodał do rodowych posiadłości Zbiroh, a rodzina Colloredo-Mannsfield stała się na początku XX wieku trzecią najbogatszą rodziną szlachecką. Poruszamy się po tym pomieszczeniu po oryginalnych dywanach, które, aby ich nie zniszczyć, a jednocześnie zachować historyczny wygląd pomieszczenia, są przykryte szkłem.

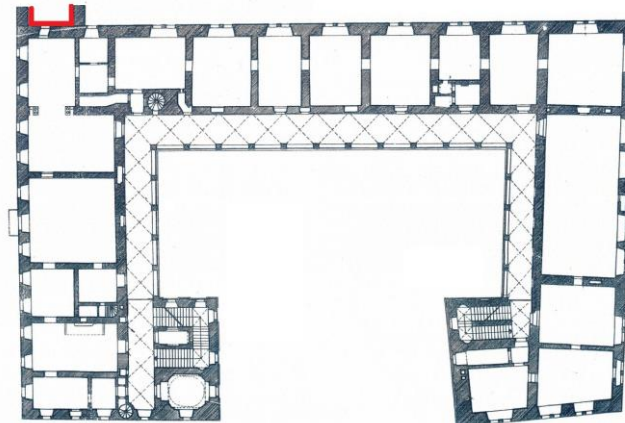
9. Salon Gier

Z salonu Reprezentacyjnego zajrzyjmy do Salonu Gier. Jest to jedna z najmłodszych sal w naszym zamku, wybudowana na początku XX wieku przez księcia Józefa II C-M do przechowywania swoich kolekcji przywiezionych z Ameryki (duże trofea, różne wypchane zwierzęta, itp.)

Salon Gier przypomina o jego pasji do podróżowania, dlatego też sufit przedstawia odwrócony kadłub statku. Do pokoju prowadzą dwuramienne schody, jakby z mostka kapitańskiego.

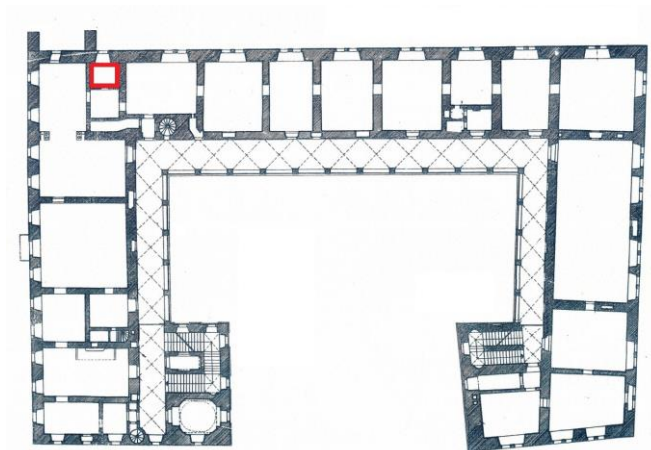
Salon Gier wraz z Salonem Reprezentacyjnym są jedynymi pomieszczeniami w zamku ogrzewanymi gorącym powietrzem. Pod Salą Gier znajdowała się kotłownia, a ciepłe powietrze wciągane było do pomieszczenia przez otwory wentylacyjne (np. za stojakiem na kije bilardowe).

10. Łazienka księżny

Łazienka została wybudowana w latach 30-tych XX wieku. Zainstalowano tutaj ciepłą i zimną wodę. Służyła ona drugiej żonie Józefa, Marii de Smith.

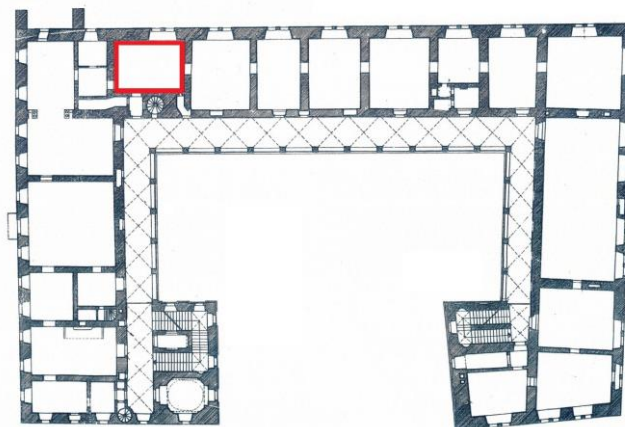

11. Garderoba Księżny

Tutaj porozmawiamy o pierwszej żonie księcia Józefa II C-M.

Charyzmatyczna pani Lucy Yvonne przyjechała z Francji. Jej ślub z Józefem odbył się w Paryżu w 1903 roku. Jednak już rok później austriacka arystokracja zaatakowała księcia z powodu pochodzenia i historyjek z przeszłości księżny. Najbardziej zagorzałym zwolennikiem unieważnienia małżeństwa był książę Kinsky. Wynajął angielskiego prawnika, który zebrał dowody na to, że pierwszy mąż Lucy Yvonne zmarł w skrajnej nędzy, a ona sama spędziła trzy lata w Londynie, zarabiając na wizytach u dżentelmenów. Józef był zszokowany tą informacją i rozważał unieważnienie małżeństwa. Po otrząśnięciu się z początkowego szoku wrócił do Paryża i przedstawił dokumenty Lucy Yvonne, która wszystkiemu zaprzeczyła, a Józef jej uwierzył. Później ogłosił, że nie zamierza się rozwodzić.

12. Sypialnia Księżny

W sypialni warto zwrócić uwagę na oryginalne zasłony historyczne, tapety i dywan na całej powierzchni. Całe pomieszczenie jest repliką pokoju w zamku francuskim.

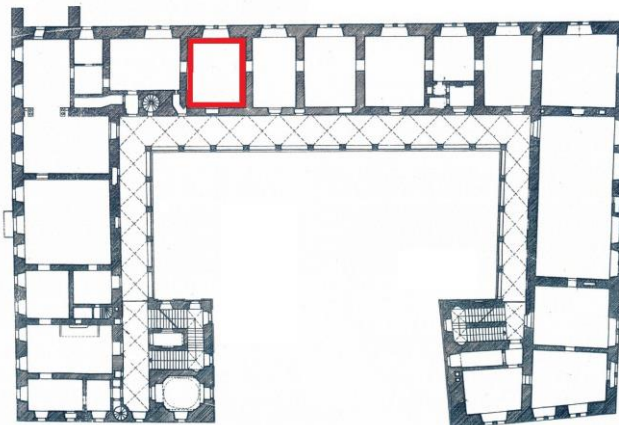
Oboje, Lucy Yvonne i Józef, uwielbiali podróżowanie. Razem wyruszyli w podróż do Ameryki Północnej (1904-1905), spotykając się z najznakomitszym towarzystwem amerykańskim i brali udział w różnych przedstawieniach. Dużo uwagi wzbudziło nieumyślne wejście Lucy Yvonne do loży opery nowojorskiej, podczas którego poślizgnęła się i spadła przez krawędź na parter. Na szczęście groźnie wyglądający upadek pozostał bez konsekwencji.

Po powrocie do Czech Lucy Yvonne angażowała się w liczne działania społeczne i charytatywne. Dwa razy w tygodniu zapewniała 140-160 obiadów dla ubogich w Dobříšu, a w części zamku założyła przedszkole dla dzieci.

Z mężem dzieliła entuzjazm dla nowoczesnych technologii, zwłaszcza motoryzacji.

Po pierwszej wojnie światowej, kiedy Józef wrócił z walk, ich małżeństwo przeszło głęboki kryzys. Być może dlatego, że nie mieli jeszcze potomstwa (zwłaszcza syna, któremu mogliby zapisać majątek), ich relacje dodatkowo popsuł "wspaniałomyślny" stosunek księżnej Lucy Yvonne do pieniędzy. Jednak największym powodem ochłodzenia związku był fakt, że Józef już przed wojną zaczął pisać do innej kobiety – Marii Sidonii de Smit – i przestał prowadzić wspólne życie z Lucy Yvonne.

Rozwód, który nastąpił później, był pod wieloma względami bardzo trudny.

13. Salon Księżny

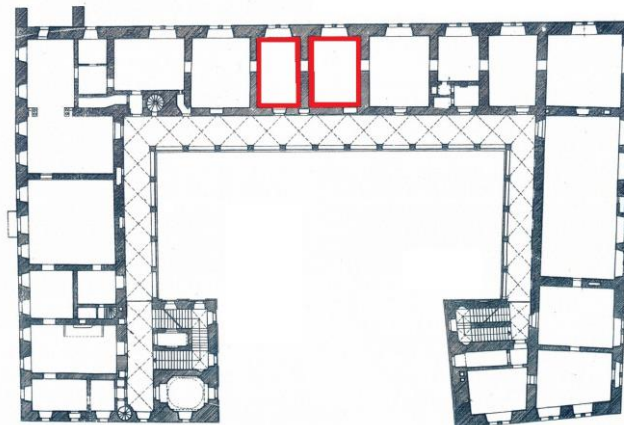
Księżna Lucy Yvonne nie zgodziła się na rozwód i starała się uzyskać jak największe korzyści dla siebie, nie wahając się przy tym oczerniać męża w najwyższych sferach.

Ostateczny rozwód nastąpił w 1925 r. Spory między byłymi małżonkami wciąż się zaostrzały. Wkrótce po rozwodzie Józef pozwał Lucy Yvonne o zwrot rodzinnego klejnotu – diadem (korony) wysadzanego 575 brylantami. Klejnot ten był pierwotnie częścią fideikomisu. W nowej republice Józefowi nie powiodło się w sądach, ponieważ w 1924 r. fideikomis został zniesiony.

Po rozwodzie Józef utrzymywał związek ze wspomnianą Marią Sidonią de Smit. Żyli szczęśliwie w podróżach między Francją, Czechosłowacją i innymi krajami. W Opocznie bywali jednak coraz rzadziej, Józef spędzał tam zwykle tylko trzy tygodnie w roku. Tydzień w lipcu, kiedy sprawdzał funkcjonowanie gospodarstwa, i dwa tygodnie w październiku na polowaniach.

W tym czasie pokój ten stał się pokojem towarzyszkki księżniczki.

Można też zajrzeć do kolejnego pomieszczenia, gdzie znajduje się sypialnia Hieronima – brata Józefa.

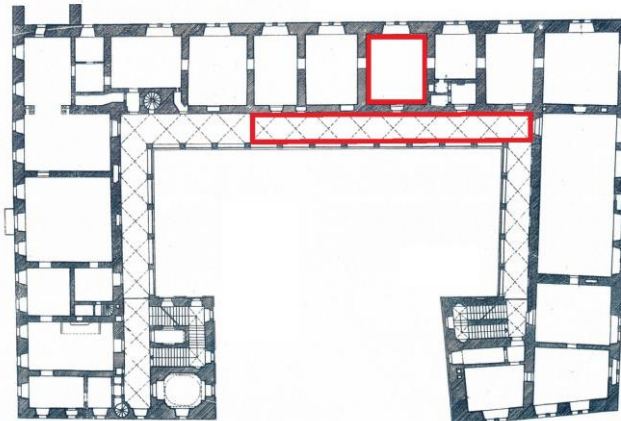

14. Arkady

!!! TUTAJ PROSIMY O NIE WYCHYLANIE SIĘ POZA KRAWĘDŹ KAMIENNEJ BALUSTRADY I DBANIE O BEZPIECZEŃSTWO SWOICH DZIECI!!!

Na arkadzie warto zwrócić uwagę na papugi w klatce, które są udokumentowane w Opatowie od początku XX wieku. Razem z małpami przywiózł je Józef z podróży. Zajrzyjmy do salonu brata panującego księcia. Nazywał się Hieronim i Józef przekazał mu w zarząd swoje posiadłości w czasach Pierwszej Republiki. W tym czasie Józef coraz częściej przebywał za granicą i nie dbał już tak bardzo o majątek rodzinny. Hieronim był w młodości kapitanem austro-węgierskiego okrętu wojennego. W latach 1924-1925 bracia Józef i Hieronim zawarli umowę, że majątek rodzinny przejdzie na synów Hieronima, a on sam będzie się nim opiekował do czasu ich pełnoletności.

15. Sypialnia Berthy

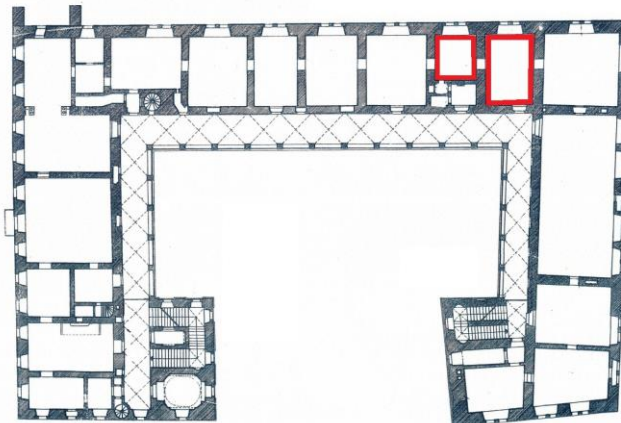
Weszliśmy do sypialni jednej z najbardziej uroczych dam austro-węgierskiej arystokracji przed I wojną światową.

Dama ta, pochodząca z wybitnej rodziny Kolowrat-Krakowsky, poślubiła Hieronima C-M w Wiedniu w 1909 roku. Mieli czterech synów, którzy zostali spadkobiercami bezdzietnego wuja, księcia Józefa II C-M.

Życie Berthy było bardzo dzikie jak na swoje czasy. Mówiła 12 językami i na początku była wzorową żoną i matką. Jej niezwykle temperament uzupełniał raczej spokojnego męża. Hieronim bardzo ją kochał i był dla niej wsparciem.

Jednak w 1924 roku ich wspólne życie rozpadło się. Bertha uczestniczyła w praskim występie słynnego amerykańskiego tenora Rolanda Hayesa (1887-1977) i jako wielka miłośniczka muzyki również spotkała się z nim. Początkowa sympatia przerodziła się w romans, który wymknął się spod kontroli Berthy. W lipcu 1924r. zaprosiła śpiewaka do zamku Zbiroh, gdzie Hieronim oprowadził go po zamku i lasach. Bertha straciła kontrolę nad swoimi uczuciami i doniosła o wszystkim mężowi. Następnie opuściła go a wraz z nim również niepełnoletnich synów. Hieronim nadal stał przy niej i próbował nakłonić żonę, by do niego wróciła. Sytuacja uległa zmianie, gdy Bertha dowiedziała się, że jest w ciąży. Hieronim nie mógł już dłużej pozwolić, by pozostało to niezauważone i na początku 1926 roku doszło do rozwodu. Kilka tygodni później Bertha urodziła córkę, Marię Dolores Franzyską (1926-1982), zwaną Mayą, która po matce otrzymała imię Kolowrat. Zamyślane małżeństwo z Hayesem nie doszło do skutku, więc spędziła resztę życia w odosobnieniu w południowofrancuskim zamku kupionym przez Hieronima.

Zajrzyjmy do pokoju śniadaniowego, który należał do apartamentu.

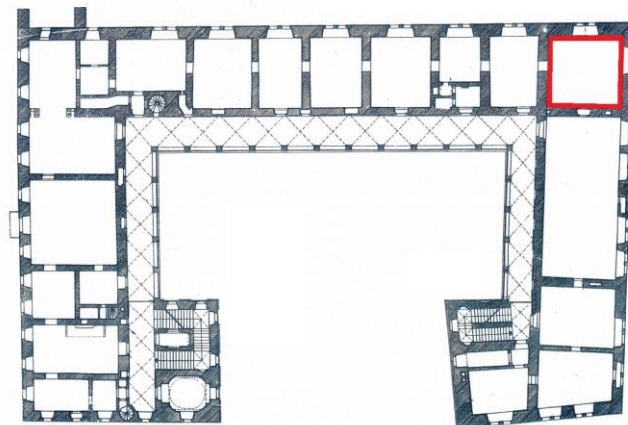
16. Galeria Mała

W tym i następnym pokoju znajduje się kolekcja obrazów, którą książę Józef II C-M przeniósł do Opoczna.

W połowie XIX wieku rodzinnymi kolekcjami obrazów zajął się František Horčíčka (wspomniany w jadalni), znany falsyfikator (do niektórych obrazów dodawał historyczne napisy, aby wydawały się bardziej wartościowe).

Najciekawszy obraz – horyzontalnie umieszczone dwustronne płótno na środku pokoju, autorstwa malarza Giuseppe Bartolomeo Chiari, powstał około 1700 roku. Z przedniej strony przedstawia Madonnę z Dzieciątkiem Jezus, krzyż i św. Szczepana, a na odwrocie Matkę Bożą Opiekunkę (widać ją w odbiciu lustra na podłodze). W przeszłości ten dwustronny obraz był prawdopodobnie używany w procesjach lub jako dwustronnie malowane płótno ołtarzowe.

17. Galeria Wielka

Jedno z największych pomieszczeń w zamku powstało w wyniku zamknięcia teatru zamkowego pod koniec XIX wieku.

Józef starał się zgromadzić tu dużą kolekcję obrazów ważnych artystów, które przeniósł ze swych posiadłości do Opoczna.

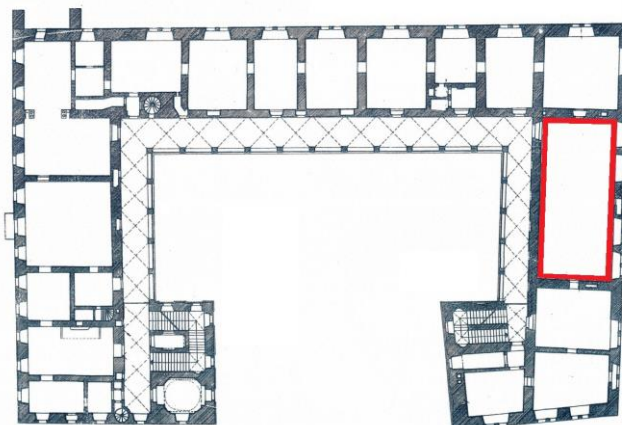
Obraz Andrea del Sarto – Madonna z Dzieciątkiem i małym Janem Chrzcicielem (na sztaludze). Obraz ten jest jednym z najcenniejszych dzieł Galerii Obrazów w Opocznie i nie ma odpowiednika w zbiorach całej Republiki Czeskiej.

Trzy inne obrazy warte uwagi znajdują się na tylnej ścianie Galerii:

Prospekt posiadłości opoczyńskich – schematycznie przedstawia miasta, wsie i dwory należące do posiadłości opoczyńskich około 1667 roku. W centrum znajduje się zamek i miasto Opoczn.

Obraz epitafijny z Žerotína z 1575 roku przedstawia wnętrze kościoła opoczyńskiego przed zamkiem oraz Barbarę z Bibrštejna (wdowę po Wilhelmowi Trzcze z Lipy) wraz z Janem Jetřichem z Žerotína. Obraz przedstawia pięć sakramentów chrześcijańskich – chrzest, małżeństwo, komunię, spowiedź i kazanie.

Chrystus wśród uczonych (w rogu w prawo) – Kilka lat temu przeprowadzono badania konserwatorskie, podczas których odkryto zamalowaną klęczącą postać, prawdopodobnie darczyńcy. Jest to prawdopodobnie najstarsza zachowana wersja obrazu autorstwa ucznia słynnego holenderskiego malarza Hieronima Boscha.

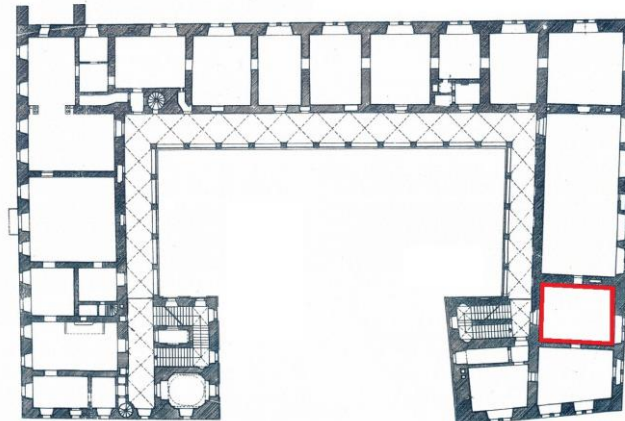
18. Biblioteka

W sumie w naszym zamku znajduje się około 10.000 książek, ułożonych tematycznie według napisów na górnych półkach (z zakresu historii, wojen, filozofii, prawa i architektury).

Do najstarszych książek należy "Kronika świata" z 1493 roku. Do rodzinnej kolekcji trafiła za sprawą generała i obrońcy Pragi przed Szwedami Rudolfa Colloredo, któremu podarował ją jego ojciec chrzestny – cesarz Rudolf II.

Na zamku w Opocznie jest jeszcze jedna, tzw. biblioteka francuska. Służyła Józefowi jako prywatna przestrzeń, w której trzymał książki dla swojej przyjemności. Francuska, ponieważ książki były w większości w języku francuskim.

19. Apartament gościnny

Pokoje służyły jako apartament gościnny dla krewnych, znajomych i ważnych gości z rodziny cesarskiej. Od XIX wieku apartament ten nazywany jest "Apartamentem Kinskih", od nazwiska najczęstszych gości tych pomieszczeń. Była to rodzina Rudolfa księcia Kinskiego (1802-1836), który ożenił się z siostrą Franciszka Gundakara II – Wileminą z domu C-M (20.7.1804 – 3.12.1871). Apartament składał się z sypialni, do której można zajrzeć, i salonu, w którym się teraz znajdujemy.

Inne pokoje gościnne można zobaczyć na drugim piętrze zamku, które również polecamy odwiedzić. Na drugim piętrze zamku znajduje się również słynna zbrojownia opoczeńska, która jest częścią drugiej trasy zwiedzania.

Dziękujemy za zwiedzanie.

